

Kiesdrempel verhogen? Dan wordt de kloof nog groter door: BIRGIT VERSTAPPEN

De versnippering van de politiek bestrijden? Denk eerst na over de oorzaak!

De macht van het CDA kalft langzaam af. Haar nauwe verstrengeling met de landbouw komt haar duur te staan. Landbouwminister Verburg trachtte in een glossy als een heuse mini-ster het imago nog wat op te poetsen, hetgeen haar echter niet in dank werd afgenomen. Splinterpartijen rukken op. CDA-coryfee Gerd Leers heeft de oplossing! Hij rept over het invoeren van een kiesdrempel ten einde de versnippering in de politiek te stuiten. Handig bedacht. Op die wijze komen de restzetels die zullen ontstaan terecht bij de traditionele 'grote' partijen.

Dat kleine partijen behoorlijk wat in de pap te brokkelen hebben, heeft de Partij voor de Dieren wel bewezen. Landelijk heeft zij dierenwelzijn op de kaart gezet. In Brabant heeft zij laten zien hoe de politiek horizontaal kan netwerken. Zij heeft de vele burgers, die zich alleen of in kleine groepen, tegen de intensieve veehouderij verzetten, weten te bundelen tot één groot netwerk uitmondend in een burgerinitiatief. Het resultaat is baanbrekend geweest, de grote logge landbouwtanker, moest van koers wijzigen. Van dat soort kleine partij-'snippers' kunnen we er niet genoeg hebben!

Gerd Leers wil af van de versnippering maar wat ontbreekt in zijn verhaal is een goede diagnose. Kiesdrempelverhoging is slechts symptoombestrijding en bovendien verre van democratisch. In plaats van op die kortzichtige wijze versnippering trachten tegen te gaan, is het beter na te denken over het waarom van de optredende versnippering. Wat is de oorzaak en welke bijdrage leveren de traditionele grote partijen aan de toenemende versnippering?

Een belangrijke oorzaak ligt volgens mij in het tanende vertrouwen van burgers in de politieke partijen en politici. Er is sprake van een kloof. Onderling vertrouwen ontbreekt. Daardoor gaan mensen stemmen op extreme partijen, concludeert ook de Raad voor het Openbaar Bestuur in een rapport. Dat is pas een verontrustende ontwikkeling.

De ontstane kloof heeft onder meer te maken met het feit dat de burger na de verkiezingen buiten spel wordt gezet. Het is belangrijk dat het publiek bestuur haar oude verticale jas uittrekt en burgers actief opzoekt, door aan te sluiten op horizontale netwerken waar de mondige burger deel van uit maakt. Indien deze netwerken ontbreken, kan de politicus zelf de brugfunctie vervullen om burgers inbreng te verschaffen in het politieke debat. Zolang echter het publieke bestuur blijft functioneren langs verticale, hiërarchische lijnen, voedt zij de vervreemding met burgers. De maatschappij is immers geëgaliseerd. Ook de burger beschikt tegenwoordig over actuele kennis, is mondig en laat zich niet langer met een mooi verhaal het riet in sturen. Politici dienen zich te realiseren dat de politiek niet meer de belangrijkste speler is in deze horizontale samenleving. Als zij burgers geen grotere invloed geven op de aanpak van maatschappelijke vraagstukken, ontstaan onvermijdelijk spanningen, waardoor de burger afhaakt.

Het is van het grootste belang dat het publieke bestuur invloed deelt en inspeelt op veranderingen, in plaats van burgers vier jaar lang in de wacht zetten, waarna ze weer een hokje mogen inkleuren. Zet de betrokken burger niet buitenspel door lastige procedures, niet ontvankelijk verklaringen, ondoorzichtige inspraakprocedures of anderszins 'politieke' (lees: slinkse) manoeuvres om de burger te snel af te zijn, als de publieke mening te veel afwijkt van de politieke richting die men uit wil. Heb als politicus vertrouwen in de burger, geef de burger een stem, ook gedurende de vier jaar dat er even niet gestemd hoeft te

worden. Stap uit de ivoren toren, politiek mandaat alleen is niet voldoende. Gezag moet verworven worden in plaats van ontleend aan een functie.

Wat we nodig hebben zijn nieuwe politieke leiders, met visie, moed en integriteit. Leiders die niet slechts met partijbelangen bezig zijn, maar het algemene belang willen dienen. Dienstbare leiders, die persoonlijk verantwoording durven afleggen en actief contact zoeken met de burgers. Als kleine politieke partijen daarin de voorlopers zijn, omdat zij vergeten deelterreinen adequaat oppakken, contact zoeken met burgers en waar maken waar groepen burgers om vragen, dan zullen deze splinterpartijen terecht de toekomst hebben. Deze partijen dwars zitten door de kiesdrempel te verhogen, zal de kloof tussen burger en politiek alleen nog maar vergroten.